

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

شماره برگه: ۱۰ صبح ۲۰ نوبت
شماره برگه: ۹۰ دقیقه

ردیف:		
شماره نام صحیح اول	نوبت نهم	نوبت دهم
شماره نام صحیح دوم	نوبت نهم	نوبت دهم

شماره برگه: ۱۰ صبح ۲۰ نوبت
شماره برگه: ۹۰ دقیقه

کد راهنما	۲۹۳۳/۰۴
تاریخ	۱۳۹۴/۰۶/۰۵
مکان	نحو عالی ۳
کتاب	مبایع العربیه
جلد چهارم: از ابتدای بیعت استغاثه تا پایان منصوبات (ص ۲۹۸-۲۱۳)	

شماره برگه: ۱۰ صبح ۲۰ نوبت
شماره برگه: ۹۰ دقیقه

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: مدرسه: شهرستان: استان:

۰/۵

۱- جمله «مَنْ صَلَّى الْيَهُودُ» چگونه مندوب می شود؟ ص ۲۱۷

- الف. واهِ مَنْ صَلَّى الْيَهُودُ!
- ب. وَا مَنَّا صَلَّى الْيَهُودُ!
- ج. وَا مَنْ صَلَّى الْيَهُودُ!
- د. وَا مَنْ صَلَّى الْيَهُودَاهُ!

۰/۵

۲- در چه صورتی نصب «مفعول له» از جر آن بیشتر است؟ ص ۲۲۵

- الف. إذا كان مجرداً من «أل» و الإضافة
- ب. إذا كان مضافاً أو مقروناً بـ «أل»
- ج. إذا كان مقروناً بـ «أل»
- د. إذا كان مضافاً

۰/۵

۳- نقش «عشاء» در آیه شریفه «وَجَاؤُوا آبَاهُمُ عِشَاءً يَبْكُونَ» چیست؟ ص ۲۴۱

- الف. مفعول مطلق
- ب. مفعول فيه
- ج. مفعول به
- د. مفعول له

۰/۵

۴- در کدام مورد مورد تأخیر «حال» از عامل واجب است؟ ص ۲۵۵ و ۲۵۶

- الف. أَخُوكَ مَحْبُوسٌ بَرِيئاً.
- ب. قَدِمَ الزَّائِرُ بِاسْمَاءٍ.
- ج. هَذَا زَيْدٌ مُقْبِلاً.
- د. رَأَيْتُ زَيْدًا رَاكِبًا.

۰/۵

۵- استعمال صحیح «اسم تفضیل» را معین کنید. ص ۲۷۱ و ۲۷۲

- الف. الْهِنْدَانُ فَضْلِيًّا نِسَاءً.
- ب. الزَّيْدَانِ أَفْضَلَانِ مِنْ عَمْرٍو.
- ج. الْمَرِيَمَاتُ أَفْضَلُ مِنَ الْهِنْدَاتِ.
- د. الزَّيْدُونَ الْأَفْضَلُونَ مِنَ الْبَكْرِيْنَ.

۰/۵

۶- نقش «ما» در آیه شریفه «سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ» چیست؟ ص ۲۹۷

- الف. بدون نقش
- ب. مفعول به
- ج. مبتدا
- د. فاعل

۱/۵

۷- دلیل «امتناع ترخیم» اسماء زیر را بنویسید. ص ۲۲۰ - ۱/۵ نمره

- الف) یا غَلام: جواب: چون نکره است.
- ب) یا زَید: جواب: چون سه حرف دارد.
- ج) یا عَبْدُ اللَّهِ: جواب: چون مرکب اضافی است.

۸- عبارت زیر را توضیح داده و برای قسمت معین شده مثال بزنید. ص ۲۳۱ - ۲ نمره

إِذَا أَضْمَرَ الظَّرْفُ وَجِبَ ذِكْرُ الحَرْفِ مَعَ ضَمِيرِهِ لِأَنَّ الإِضْمَارَ يَرُدُّ الأَشْيَاءَ إِلَى أَصُولِهَا؛ فَإِنَّ لِمَ يَذْكُرُ الحَرْفُ جَعَلَ الضَّمِيرَ مَفْعُولًا بِهِ.

جواب: هرگاه ظرف به صورت ضمیر آورده شود (یعنی ضمیری بیاوریم که مرجع آن ظرف باشد) لازم است حرف جرّ «فی» بر سر ضمیر در آید زیرا ضمایر اشیاء را به اصلشان باز می‌گردانند و چون ظرف متضمن معنای «فی» است هرگاه به جای ظرف از ضمیری که به آن بر می‌گردد استفاده کنیم باید حرف «فی» را ظاهر کنیم مانند: يَوْمَ الْجُمُعَةِ صُمْتُ فِيهِ [یا مثال مشابه]؛ اما اگر حرف جرّ همراه ضمیر ذکر نشود آن ضمیر مفعول به خواهد بود نه مفعول فیه.

۹- «مفعول معه» را تعریف نموده و شرایط سه‌گانه آن را بنویسید. ص ۲۳۳ - ۲ نمره

جواب: مفعول معه اسم منصوبی است که بعد از «واو» به معنای معیت ذکر می‌شود.

شروط: ۱. فضله باشد (رکن کلام نباشد). ۲. جمله کاملی قبل از آن آمده باشد. ۳. «واو» نصّ در معیت باشد به گونه‌ای که عطف کردن به وسیله آن صحیح نباشد.

۱۰- تأویل «حال» را در موارد زیر بنویسید. ص ۲۴۵ - ۱/۵ نمره

الف) جاء الرسول وحده؛ جواب: منفرداً

ب) كلمته فاه إلى في؛ جواب: متشابهین

ج) ادخلوا رجلاً رجلاً؛ جواب: مترتبین

۱۱- عبارت زیر را توضیح داده و مثال بزنید. (ترجمه کافی نیست) ص ۲۵۰ - ۱/۵ نمره

إذا كانت الحال جملة فعلية فعلها ماضي منفي بـ «ما» وجب اقترائها بـ «لواو» فقط.

جواب: هرگاه حال جمله فعلیه‌ای باشد که فعل آن ماضی‌ای است که بواسطه «ما» منفی شده است در این صورت واجب است جمله حالیه تنها به «واو» حال مقترن گردد. مثال: جاء زيد و ما طلعت الشمس. [یا مثال مشابه]

۱۲- تفاوت‌های سه‌گانه میان «حال» و «تمییز» را بنویسید. ص ۲۵۹ و ۲۶۰ - ۱/۵ نمره

جواب: ۱. تمییز تنها به صورت اسم می‌آید بر خلاف حال که می‌تواند به صورت جمله یا ظرف نیز واقع شود. ۲. حال هیئت را تبیین می‌کند اما تمییز مبین ذات است. ۳. اصل در حال مشتق بودن است اما اصل در تمییز این است که جامد باشد.

۱۳- نقش «کم» استفهامیه را در موارد زیر بنویسید. ص ۲۶۳ و ۲۶۴ - ۱/۵ نمره

الف) كم تلميذاً في الصف؟؛ جواب: مبتدا

ب) كم قرأتم من كتاب؟؛ جواب: مفعول به

ج) كم كانت جواريك؟؛ جواب: خبر «كانت»

۱۴- «أفعل تفضيل» در موارد زیر با کدام حرف جرّ متعدی می‌شود؟ ص ۲۷۴ - ۱/۵ نمره

الف) إذا كان دالاً على علم؛ جواب: «باء»

ب) إذا كان دالاً على حب أو بغض؛ جواب: «لام» و «إلى»

ج) إذا كان من متعدّ بحرف جرّ؛ جواب: حرف جرّ خودش

۱۵- با توجه به مثال «نعم ربّاً دارناً» به موارد زیر پاسخ دهید. ص ۲۷۹ - ۲ نمره

الف) فاعل «نعم» چیست؟ جواب: ضمیر مستتر (هو)

ب) نقش «ربّاً» را بنویسید. جواب: تمییز

ج) دو وجه مشهور در ترکیب «دارناً» را بیان کنید. جواب: ۱. مبتدای مؤخر ۲. خبر برای مبتدای محذوف

۱۶- اصطلاحات زیر در باب «استثناء» را تعریف نموده و برای هر یک مثال بزنید. ص ۲۸۴ - ۲ نمره

الف) استثنای منقطع: جواب: استثنایی است که در آن مستثنی از جنس مستثنی منه نیست مانند جاء القوم إلا حمراً.

ب) استثنای مفرغ: جواب: استثنایی است که مستثنی منه در آن حذف شده است مانند ما جاء إلا أخوك. [یا مثال‌های مشابه]

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نوبت اول دوم ۹۴-۹۳
پایه چهارم ورودی بهمن

مهر مدرسه

کلاس اول	۲۹۳۲/۱۳
کلاس دوم	۱۳۹۴/۰۳/۱۰
کلاس سوم	نحو عالی ۳
کلاس چهارم	مبایدهای عربی ج ۴
کلاس پنجم	از ابتدای بحث استغاثه تا پایان منصوبات (ص ۲۹۸-۲۱۲)

ردیف	نام و نام خانوادگی	شماره	محل پیکربندی	محل پیکربندی
۱		۲۰	مهر مدرسه	مهر مدرسه
۲			مهر مدرسه	مهر مدرسه
۳			مهر مدرسه	مهر مدرسه

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد طلسمی: درجه علمیه: شهرستان: استان:

۱- در چه صورتی می توان «مستغاث له» را با «من مجرور کرد؟ ص ۲۱۴

- الف. در صورتی که «مستغاث له» ضمیر باشد.
- ب. در صورتی که استغاثه بر ضد او باشد.
- ج. در صورتی که استغاثه به نفع او باشد.
- د. در هیچ صورتی جایز نیست.

۲- در کدام جمله تأخیر حال از صاحب حال واجب است؟ ص ۲۵۴ تا ۲۵۶

- الف. عَجِبْتُ مِنْ ذَهَابِ الْأَمِيرِ مَاشِيًا.
- ب. هَلْ جَاءَكَ مِنْ رَجُلٍ رَاكِبًا.
- ج. أَقْبَلَ الصَّدِيقُ يَبْشُرَ الْقَوْمَ.
- ب. وَلَى زَيْدٌ مَدِينًا.

۳- در کدام جمله عامل «تمییز» فعل است؟ ص ۲۶۵

- الف. اشْتَرَيْتَ ذُرَاعِينَ جَوَابًا.
- ب. قَرَأْتَ أَحَدَ عَشَرَ كِتَابًا.
- ج. مِنْ لَنَا بِمَثَلِكَ بَطَلًا.
- د. حَصَدْنَا الْأَرْضَ قَمَحًا.

۴- نوع «ما» در جمله «نعم ما زيد» چیست؟ ص ۲۷۸

- الف. زائد
- ب. موصول
- ج. نکره به معنای شیء
- د. معرفه تام به معنای الشیء

۲- گزینه صحیح در فرض این که «لا سیما» یک کلمه باشد، کدام است؟ ص ۲۸۹

- الف. «واو» قبل از آن حالیه است.
- ب. «ما» در آن نکره ناقصه است.
- ج. آمدن جمله شرطیه بعد از آن جایز است.
- د. ما بعدش می تواند مرفوع یا منصوب یا مجرور باشد.

۶- در کدام جمله استعمال «ادات استثناء» صحیح است؟ ص ۲۸۶ و ۲۸۷

- الف. ما جِئْتِي مِنْ أَحَدٍ إِلَّا زَيْدًا.
- ب. جِئْتِي الْقَوْمَ مَا خَلَا زَيْدًا.
- ج. عِنْدِي دِرْهَمٌ إِلَّا جَيْدًا.
- د. قَامَ إِلَّا زَيْدًا.

۷- تعریف کنید. ۲/۵ نمره

الف) استغاثه: جواب: صدا زدن شخصی برای کمک کردن به دیگری. ص ۲۱۳

ب) ظرف غیر متصرف: جواب: اسم زمان یا اسم مکانی که در جمله نقشی به جز مفعول فیه (ظرف) یا مجرور به حرف جر نمی تواند بپذیرد. ص ۲۳۱

ج) تمییز: جواب: نکره جامدی است که ابهام ما قبل خود را بر طرف می کند. ص ۲۵۹

د) افعال مدح و ذم: جواب: فعل هایی هستند که برای انشاء مدح یا ذم همراه با تأکید و مبالغه وضع شده اند. ص ۲۷۷

ه) استثنای منقطع: جواب: استثنایی که در آن مستثنی از جنس مستثنی منه نباشد. ص ۲۸۵

فائل توجه: مصحح محترم، نظر به تصحیح برخی کلمات در متن سؤال و البته عدم تأثیر در پاسخگویی، موارد به شرح ذیل به اطلاع می رساند:

- (۱) تعبیر «مدبراً» به جای «مدیراً» صحیح می باشد.
- (۲) تعبیر «خوفاً» به جای «خوفاً» صحیح می باشد.
- (۳) تعبیر «قمحاً» به جای «نمغاً» صحیح می باشد.

۸- در مناداهای مندوب زیر «متفجع علیه»، «متوجع منه» و «متوجع له» را مشخص کنید. ص ۲۱۶ - ۱/۵ نمره

(الف) وا کبدا من هذه المصيبة! جواب: متوجع له

(ب) وا مصيبتاه! جواب: متوجع منه

(ج) يا وادي لهفي عليك! جواب: متفجع عليه

۹- علت عدم جواز «ترخيم» در مناداهای زیر چیست؟ ص ۲۲۰ و ۲۲۱ - ۱/۵ نمره

(الف) يا فاطمة للطفل! جواب: چون مستغاث است.

(ب) يا شاب قرناها! جواب: چون مرکب اسنادی است.

(ج) يا موالی! جواب: چون مرکب اضافی است.

۱۰- نقش منصوبات زیر چیست؟ ص ۲۲۵ و ۲۳۱ و ۲۴۶ و ۲۵۶ و ۲۶۱ و ۲۷۴ - ۳/۵ نمره

(الف) أنت أكسى للفقراء الثياب! جواب: مفعول به دوم فعل مقدر

(ب) كفى بالموت واعظاً! جواب: تمییز

(ج) تصدق بدینار فصاعداً! جواب: حال

(د) جاء وقت الأنس أربعة أيام! جواب: حال

(هـ) علقت الدابة تیناً و ماء بارداً! جواب: مفعول معه

(و) وقفت تلك الناحية! جواب: مفعول فيه (نائب ظرف)

(ز) لا اقعدا الجبن عن الهيجاء! جواب: مفعول له

۱۱- در مثال‌های زیر علت وجوب آمدن حرف جرّ (فی) بر سر «مفعول فيه» چیست؟ ص ۲۳۰ و ۲۳۱ - ۱/۵ نمره

(الف) جلست فی مرمی زید! جواب: چون اسم مکان از مصدر گرفته شده است ولی با عامل خود هم‌ریشه نیست

(ب) صلّیت فی المسجد! جواب: چون «مسجد» اسم مکان محدود است.

(ج) یوم الخمیس صمت فیهِ! جواب: چون «مفعول فيه» بصورت ضمیر است (که مرجع آن زمان می‌باشد).

۱۲- واو در مثال‌های زیر «عاطفه» است یا به معنای «مع»؟ ص ۲۳۴ و ۲۳۵ - ۱ نمره

(الف) سافرت یوم الأحد و أخوک! جواب: عاطفه

(ب) سلّمت علیه و إخوته! جواب: به معنای مع

(ج) کلّ رجل و مهنته! جواب: عاطفه

(د) سار زید و اللیل! جواب: به معنای مع

۱۳- در مثال‌های زیر تاویل (به مشتق) حال‌های جامد مشخص شده را بیان کنید. ص ۲۴۵ - ۱/۵ نمره

(الف) سرت معه جنباً إلى جنب! جواب: متساندین

(ب) علّمته النحو باباً باباً! جواب: مفضلاً

(ج) یعتّه الجوخ ذراعاً بدینار! جواب: مسعراً

۱۴- شروط سه‌گانه «أفعل» تفضیل برای رفع دادن به اسم ظاهر را بنویسید. ص ۲۷۳ - ۱/۵ نمره

جواب: ۱. صفت یا خبر اسم جنس باشد. ۲. قبل از نفی یا نهی یا استفهام انکاری آمده باشد. ۳. مرفوع اسم تفضیل اجنبی باشد که به دو اعتبار بر خودش تفضیل داده شده است.

۱۵- عبارت زیر را توضیح دهید. ص ۲۸۰ - ۲/۵ نمره

ألحق العلماء بـ «نعم» و «بئس» کل فعل ثلاثی صالح للتعجب منه علی وزن «فعل» إمّا بالأصالة کـ «ظرف» أو بالتحویل کـ «فهم» و «ساء»

من هذا القبیل لکن قلبت العین ألفاً.

جواب: علمای نحو بعضی از افعال ثلاثی مجرد را به «نعم» و «بئس» ملحق کرده‌اند یعنی مانند «نعم» و «بئس» برای انشاء مدح یا ذم هستند به شرط این که:

اولاً صلاحیت اراده معنای تعجب از آن‌ها وجود داشته باشد. ثانیاً بر وزن «فعل» باشند خواه در اصل بر این وزن باشند مانند «ظرف» [چقدر با ظرافت است؟!]. یا اینکه

وزن اصلی‌شان متفاوت باشد و فقط برای معنای مدح یا ذم وزن آن‌ها تغییر کرده باشد. مانند «فهم» که در اصل بر وزن «فهم» [فهمیده] بوده است ولی بر وزن

«فعل» آمده است تا معنایش این شود که: چقدر فهمیده است؟! و از همین موارد است فعل «ساء» که در اصل «سوء» بوده است که عین الفعل آن [بخاطر متحرک و

ماقبل مفتوح بودن] به الف تبدیل شده است.

قابل توجه: مصحح محترم! نظر به تصحیح برخی کلمات در متن سوال و البته عدم تأثیر در پاسخگویی، موارد به شرح ذیل به اطلاع می‌رساند:

(۱) تعبیر «أفعد» به جای «أفهد» صحیح می‌باشد.

(۲) تعبیر «اللیل» به جای «اللیل» صحیح می‌باشد.

وحدت		
تاریخ برگزاری: ۱۰ صبح	نرد: ۲۰	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه
شماره پانام صبح اول	نرد دوم	نرد سوم
شماره پانام صبح دوم	نرد سوم	نرد چهارم

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نیمسال اول ۹۴-۹۳
چهارم ۵ ساله
پنجم ۲ ساله

مهر مدرسه

کد آزمون:	۲۹۳۱/۰۶
تاریخ:	۱۳۹۳/۱۰/۱۳
میزان:	نحو عالی ۳
کتاب:	مبایء العربیة جلد ۴
موضوع:	از ابتدای محبت استغاثه تا پایان منصوبات (ص ۲۱۳-۲۹۷)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: که نطقی: در سر علیه: شهرتان: استان:

۰/۱۵

۱- با توجه به احکام «استغاثه» گزینه نادرست را معین کنید. ص ۲۱۴

- الف. یا لَزِيدٍ و یا لَبِکْرٍ لِلضَّعِيفِ!
- ب. یا لَزِيدٍ و لَبِکْرٍ لِلْمَظْلُومِ!
- ج. یا لَبِکْرٍ الْقَوِیُّ لِلْفَقِیْرِ!
- د. یا لَذِی الْکَرَمِ لِلْفَقِیْرِ!

۰/۱۵

۲- در چه صورتی نصب «مفعول له» از «جر» آن بیشتر است؟ ص ۲۲۵

- الف. إذا تجرّد من «ال» و الاضافة.
- ب. إذا كان مضافاً إلى المعرفة.
- ج. إذا كان مضافاً إلى النكرة.
- د. إذا كان مقروناً بـ «ال».

۰/۱۵

۳- علت جواز ذو الحال واقع شدن مضاف إليه (هم) در آیه شریفه «و نَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا» چیست؟ ص ۲۴۴

- الف. لآنه فاعل المصدر في المعنى.
- ب. لآنه مفعول المصدر في المعنى.
- ج. لأن المضاف جزء من المضاف إليه.
- د. لأن المضاف كجزء من المضاف إليه.

۰/۱۵

۴- گزینه صحیح درباره «ذو الحال» در جمله «رَأَيْتُ زَيْدًا ضَاحِكًا بِأَكْبًا» را معین نمایید. ص ۲۵۳

- الف. «ضاحكاً» لزيد - «بأكباً» للضمير
- ب. «ضاحكاً» للضمير - «بأكباً» لزيد
- ج. «ضاحكاً» و «بأكباً» للضمير
- د. «ضاحكاً» و «بأكباً» لزيد

۰/۱۵

۵- گزینه نادرست در مورد «اسم تفضیل» را معین کنید. ص ۲۷۱ و ۲۷۲

- الف. قد يجب تقديم المجرور بـ «من» على «أفعل».
- ب. لا يجوز تأنيث «أفعل» إذا كان مقترناً بـ «من».
- ج. لا يجوز أن يفصل بين «أفعل» و «من» إلا بمعموله.
- د. يجب في المجرور بـ «من» أن يكون من جنس المفضل.

۰/۱۵

۶- گزینه صحیح در مورد «ما» در آیه شریفه «وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ» را معین کنید. ص ۲۹۶

- الف. محلاً مرفوع - نائب فاعل
- ب. محلاً منصوب - مفعول اول
- ج. محلاً منصوب - مفعول دوم
- د. فاقد محل اعراب - حرف نفی

۱/۵

۷- علت نادرستی «ندبه» را در موارد زیر توضیح دهید. ص ۲۱۶ و ۲۱۷ - ۱/۵ نمره

- الف) یا مَنْ مَلِكٍ فُؤَادِي! جواب: هر گاه مندوب با منادای محض اشتباه شود واجب است از حرف «وا» استفاده نمود.
- ب) وَا مِنْ ذَهَبٍ إِلَى الْبَيْتِ! جواب: در صورتی موصول، منادای مندوب واقع می شود که صله اش مشهور باشد.
- ج) وَا الَّذِي صَلَّى الْبَيْتُ! جواب: هیچ گاه موصول «ال» دار منادای مندوب واقع نمی شود.

۸- با توجه به احکام «ظرف» (مفعول فیه) برای هر کدام از موارد زیر یک مثال در قالب جمله بنویسید. ص ۲۲۹ تا ۲۳۱ - ۲ - نمره ۲

الف) ما لا ینخرج عن الظرفیة إلا إلى الجر بـ «من»: جواب: جئت من عندک (اگر از «متنی» یا «این» استفاده شود نیز صحیح است).
ب) اسم الإشارة النائب مناب الظرف: جواب: وقفت تلك الناحية.
ج) اسم المكان الذي یصاغ من المصدر: جواب: قعدت مقعد الأمير.

۹- آیا «واو» در جملات زیر عاطفه است یا به معنای «مع»؟ چرا؟ ص ۲۳۴ و ۲۳۵ - ۱/۵ - نمره ۱/۵

الف) تشارکت فاطمة و مریم: جواب: عاطفه، زیرا معنای مشارکت (در باب تفاعل) میان دو نفر به بالا محقق می‌شود.
ب) هو مسافر و ایل: جواب: معیت، چون نسبت دادن سفر به شب صحیح نیست.
ج) زيد مرت به و إخوته: جواب: معیت، زیرا در صورت عاطفه بودن «واو» لازم بود حرف جر (ب) بر «إخوته» نیز داخل می‌شد.

۱۰- عبارات زیر را توضیح دهید. ص ۲۴۴ - ۲ - نمره ۲

ذهب الجمهور إلى أنه لا تأتي الحال عن المبتدئ و أما نحو قوله تعالى: «هذا بعلی شیخاً» فیخرجونه علی أن صاحب الحال هو اسم الإشارة باعتبار المعنى.

جواب: نظر مشهور نحویون این است که هیچ‌گاه مبتدا ذوالحال واقع نمی‌شود و هرگاه چنین چیزی گمان شود مانند آیه شریفه «هذا بعلی شیخاً» این گونه توجیه می‌کنند که اسم اشاره به اعتبار معنایش ذوالحال واقع شده است زیرا «هذا» به معنای «شیرالیه» می‌باشد. (یعنی در حقیقت حال از مجرور آمده است).

۱۱- رابط «جمله حالی» در موارد زیر چیست؟ به صورت دقیق بیان کنید. ص ۲۵۰ و ۲۵۱ - ۱/۵ - نمره ۱/۵

الف) المصدرة بالفعل المضارع المنفی بـ «لا»: جواب: فقط ضمیر
ب) المصدرة بالمضارع المثبت المقرون بـ «قد»: جواب: ضمیر + واو
ج) المصدرة بالفعل الماضي المنفی بـ «ما»: جواب: فقط واو

۱۲- تفاوت‌های سه‌گانه میان «حال» و «تمییز» را بنویسید. ص ۲۵۹ و ۲۶۰ - ۱/۵ - نمره ۱/۵

جواب: ۱. حال همان‌گونه که می‌تواند به صورت اسم بیاید می‌تواند به صورت جمله یا ظرف ذکر شود اما تمییز فقط به صورت اسم می‌آید.
۲. حال برای بیان هیئت ذکر می‌شود اما تمییز برای بیان ذوات به کار می‌رود.
۳. اصل در حال این است که مشتق باشد اما اصل در تمییز جامد بودن آن است.

۱۳- جملات زیر را با توجه به احکام «کنایات» اصلاح نمایید. ص ۲۶۳ تا ۲۶۵ - ۱/۵ - نمره ۱/۵

الف) كم قرأتم کتاباً؟ جواب: كم قرأتم من کتاب؟ یا كم کتاباً قرأتم؟
ب) كم آیات تلوتهم؟ جواب: كم آیه تلوتم؟
ج) كم لی عبد. جواب: كم لی عبداً. یا كم عبد لی.

۱۴- عبارات زیر را توضیح داده و مثال را ترجمه کنید. ص ۲۷۴ - ۲ - نمره ۲

إذا كان «أفعل» التفضیل من متعد بنفسه دال على حب أو بغض عدی بـ «إلی» إلى ما هو فاعل فی المعنى نحو: الولد البر أحب إلى والديه من العاق.

جواب: هرگاه أفعل تفضیل از فعل متعدی که بر معنای حب یا بغض (کینه و دشمنی) دلالت می‌کند ساخته شود در این صورت به واسطه حرف «إلی» به فاعل معنوی (آن چه در معنی فاعل است) متعدی می‌شود.

ترجمه مثال: پدر و مادر فرزند نیکوکار، او را بیشتر از فرزند عاق دوست دارند (والدین فاعل «حب» می‌باشند).

۱۵- نقش کلمات معین شده را بنویسید. ص ۲۷۸ تا ۲۸۰ - ۲ - نمره ۲

الف) حبذا أخوك شاعراً: جواب: ذا: فاعل «حب» - شاعراً: حال از «أخوك»
ب) نعم ربعا دارنا: جواب: ربعا: تمییز - دارنا: مبتدای مؤخر (یا خبر برای مبتدای محذوف یا مبتدا برای بر محذوف یا بدل از فاعل) [یک ترکیب کافی است]

۱۶- نوع «استثنا» و اعراب «مستثنی» را در موارد زیر بنویسید. ص ۲۹۰ - ۱/۵ - نمره ۱/۵

الف) «إن عبادی لیس لک علیهم سلطان إلا من اتبعک»: جواب: متصل - جواز نصب و جر (احتمال دوم: منقطع - وجوب نصب)
ب) «و یوم یحشرهم کان لم یلبثوا إلا ساعة من النهار»: جواب: مفرغ - وجوب نصب
ج) لا یدوق أحد فی جهنم برداً إلا الحمیم: جواب: منقطع - وجوب نصب

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

شهریور سال تحصیلی ۹۳-۹۲

پایه چهارم ۵ ساله

پایه پنجم ۷ ساله

مهر مدرسه

ردیف:		
بازتابگرایی: ۸ صبح	نمره: ۲۰	مکتب بکر: ۹۰ دقیقه
شماره نام خانوادگی	شماره مدرسه	شماره زون
شماره نام خانوادگی	شماره مدرسه	شماره زون

کتابخانه	۲۹۲۳/۰۴
کلاس	۱۳۹۳/۰۶/۰۱
زبان	نحو عالی ۳
زبان	مبایء العربیة جلد ۴
زبان	از ابتدای میحت استغاثه تا پایان منصوبات (ص ۲۹۸-۲۱۳)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد طلسمی: درجه علمیه: شهرستان: استان:

۱- «توخیم» در کدام مورد جایز است؟ ص ۲۲۰ و ۲۲۱

- الف. یا بکر
- ب. یا قائم
- ج. یا علقمة
- د. یا ابا الأئمة

۲- نصب «ظرف» در کدام مورد جایز است؟ ص ۲۳۰

- الف. بنیت البيت سنتین
- ب. نَقَحْتُ الْكِتَابَ أُسْبُوعِينَ
- ج. جَلَسْتُ فِي الْحَرْبِ مَرْمِي زَيْدٍ
- د. حَلَلْتُ فِي قَلْبِكَ مَحَلَّ الْحَبِيبِ

۳- حال «منتقله» (غیر لازمه) را معین کنید. ص ۲۴۶

- الف. «خُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا»
- ب. «تَنْحَتُونَ الْجِبَالَ بِيُوتًا»
- ج. جَاءَ الْعَدُوَّ رَكْضًا
- د. وَلَى زَيْدٌ مُدْبِرًا

۴- «تمییز» منقول از «فاعل» را معین کنید. ص ۲۶۱

- الف. اعطيت الفقير مدًا قمحًا
- ب. زيدٌ أَرْجَحُ مِنْكَ عَقْلًا
- ج. رأيت اثنى عشرَ كوكبًا
- د. كفى بالموت واعظًا

۵- گزینه صحیح در مورد تمییز «کنايات» را معین کنید. ص ۲۶۴ و ۲۶۵

- الف. يكون ممیز «كذا» مفرداً دائماً
- ب. ممیز «كذا» يكون منصوباً غالباً
- ج. يكون ممیز «كأين» منصوباً غالباً
- د. يجوز أن يخبر عن «كأين» بمفرد

۶- استعمال صحیح «فعل مدح» را معین نمایید. ص ۲۷۸ تا ۲۸۰

- الف. نعم اخواك الرجلان
- ب. نعم قاضي خير زيد
- ج. زيدٌ حَبْدًا دَارِسًا
- د. حَبُّ بَزِيدٍ عَالِمًا

۷- نقش ترکیبی کلمات معین شده در آیه شریفه «قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ...» را بنویسید. ص ۲۲۲ - ۱ نمره

جواب: ۱

الله: منادا، مالک: منادایی که حرف ندای آن حذف شده است. (یا صفت «الله» که از محل آن تبعیت نموده)، الملک: مفعول دوم، من: مفعول اول

۸- چرا نصب «مفعول له» در مثال‌های زیر صحیح نیست؟ ص ۲۲۶ - ۲ نمره

الف) لا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ: جواب: زیرا مصدر از مصادر افعال قلوب نیست.

ب) اِكْرَمْتِك لِإِكْرَامِكَ أَيَّامِي: جواب: چون فاعل مصدر با فاعل عامل متحد نمی‌باشد.

ج) أَدَبْتِك لِتَأْدِيبِ امْتَالِك: جواب: زیرا مصدر از لفظ عامل می‌باشد.

د) قُتِلَ كَلِيبٌ فِي نَاقَةٍ: جواب: چون مجرور مصدر نیست.

۱/۵

۹- دو مورد از مواضع سه گانه در عبارت «تَتَعَيَّنُ الْوَاوُ لِلْعَطْفِ فِي ثَلَاثَةِ مَوَاضِعَ» را با ذکر مثال بنویسید. ص ۲۳۴ - ۱/۵ نمره

جواب: ۱. زمانی که «واو» به معنای «مع» نباشد مانند: جاء زيدٌ و عمروٌ بعده ۲. هنگامی که «واو» بعد از فعلی واقع شود که تنها از افراد متعدد صادر می‌شود. مانند: تخصصم زيدٌ و عمروٌ ۳. در صورتی که جمله‌ای که مشتمل بر فعل یا شبه فعل است بر «واو» مقدم نشود. مانند: كلُّ رجلٍ و مهنتُهُ

۱۰- با توجه به عبارت «الحال وصف نكرة منصوبة مشتقة واقعة بعد تمام الكلام تبين هيئة صاحبها» به موارد زیر پاسخ دهید. ص ۲۴۳ - ۲

۲

نمره

الف) مقصود از «تمامیت کلام» چیست؟ توضیح دهید. جواب: مقصود این است که کلام از جهت ترکیبی کامل شده و دارای مسند و مسندالیه باشد بخلاف «ظننت زیداً راکباً» که وصف منصوب، مفعول دوم است.

ب) چرا تمامیت «معنوی» مراد نیست؟ توضیح دهید. جواب: زیرا در بسیاری از موارد حال برای کامل کردن معنی ذکر می‌شود هر چند کلام از حیث ترکیبی بدون حال تمام باشد. مانند: جاء زيدٌ راکباً. که کلام بدون «راکباً» دارای مسند و مسندالیه بوده و از لحاظ ترکیبی کامل است اما از لحاظ معنا (برای اطلاع از چگونگی آمدن زید) به حال نیاز داریم.

۱/۵

۱۱- سه مورد از موارد تأخیر وجوبی «حال» از «عاملش» را بنویسید. ص ۲۵۵ و ۲۵۶ - ۱/۵ نمره

جواب: ۱. زمانی که عامل، فعل جامد غیر متصرف باشد. ۲. هنگامی که عامل، اسم تفضیل باشد. ۳. در صورتی که عامل، اسم فعل باشد. ۴. اگر عامل، متضمن معنای فعل بوده اما فاقد حروف فعل باشد. ۵. زمانی که عامل به واسطه حال تأکید شود.

۱۲- حکم ارتباط «جمله حالیه» به واسطه «واو» در موارد زیر چیست؟ (واجب، ممتنع، جایز، مرجوح) ص ۲۴۹ و ۲۵۰ - ۱/۵ نمره

۱/۵

الف) سَهَرْتُ النَّاسَ نَائِمُونَ: جواب: واجب

ب) هَذَا الْحَقُّ لَا رِيبَ فِيهِ: جواب: ممتنع

ج) جاء الرسولُ أُسْرِعَ: جواب: جایز

۲

۱۳- نقش «کم» را در موارد زیر بنویسید. ص ۲۶۳ و ۲۶۴ - ۲ نمره

الف) كَمْ تَلْمِيزًا فِي الصَّفِّ: جواب: مبتدا

ب) كَمْ نَظْرًا نَظَرْتُ: جواب: مفعول مطلق

ج) كَمْ يَوْمًا صُمْتُ: جواب: مفعول فیه

د) كَمْ كَانَ كُتُبِكَ: جواب: خبر كان

۲

۱۴- با توجه به احکام «اسم تفضیل» اغلاط موجود در جملات زیر را اصلاح نمایید. ص ۲۷۲ - ۲ نمره

الف) الْمَرِيَمَاتُ فَضْلِي نِسَاءٍ: جواب: أَفْضَلُ نِسَاءٍ

ب) جاءتني المرأتان الافضلان: جواب: الْفَضْلِيَّانِ

ج) الرجال أقومون من النساء: جواب: أقوم من النساء

د) أنت أفضل رجلاً: جواب: أفضل رجلٍ

۱/۵

۱۵- نقش کلمات معین شده در جملات زیر را بنویسید. ص ۲۷۸ و ۲۷۹ - ۱/۵ نمره

الف) حبذا زيدٌ دارساً: جواب: ذا: فاعل حب - دارساً: حال

ب) بنس رجلاً زيدٌ: جواب: رجلاً: تمییز

۲

۱۶- نوع «استثناء» و اعراب دقیق «مستثنی» در موارد زیر را بنویسید. ص ۲۸۵ و ۲۸۶ - ۲ نمره

الف) ما احترقت الدارُ إلا الثياب: جواب: منقطع - واجب النصب

ب) ما رأيتُ إلا الحسن القوم: جواب: متصل - واجب النصب

ج) لا يعاقب الله الناس إلا الأشرار: جواب: متصل - جواز نصب و رفع (رجحان رفع)

د) ما نصرنتي في المسجد إلا الحسن: جواب: مفرغ - واجب الرفع

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نیم‌سال دوم ۹۳-۹۲
پایه چهارم ورودی بهمن

مهر مدرسه

سال تحصیلی	۲۹۲۲/۱۱
سال	۱۳۹۳/۰۳/۱۹
مرحله	نحو عالی ۳
گرایش	مبایذ العربیة
کتاب	جلد چهارم: از ابتدای مبحث استفاه تا پایان منصوبات (ص ۲۹۸-۲۱۲)

ردیف:			
نام و نام خانوادگی:	نام خانوادگی	نام پدر	شماره ثبت
تاریخ تولد:	روز	ماه	سال
محل تولد:	شهر	استان	کد

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: مدرسه: شهرستان: استان:

۱- استعمال صحیح را با توجه به قواعد «استغاثه» معین نمایید. ص ۲۱۴ س ۱

۰/۵

الف. یا لکھول و یا للشبانِ للضعیف

ب. یا لکھول و للشبانِ للضعیف

ج. یا لکھول و للشبانِ للضعیف

د. یا لکھول و للشبانِ للضعیف

۲- «ترخیم» در کدام مورد جایز است؟ ص ۲۲۰ و ۲۲۱

۰/۵

الف. یا قائم

ب. یا رجلاً

ج. یا سعاد

د. وا یوسفا

۳- در کدام مورد «مستثنی» بنا بر «فاعلیت» مرفوع می‌باشد؟ ص ۲۸۶

۰/۵

الف. ما قالت النساء إلا الزهراء

ب. ذهب الرجال إلا الحسن

ج. ما رأیت إلا ابراهیم

د. لا یأکل إلا احمد

۴- نقش «الثیاب» در عبارت «انت أکسی للفقراء الثیاب» چیست؟ ص ۲۷۴ س ۲۰

۰/۵

الف. مفعول فعل محذوف

ب. فاعل فعل محذوف

ج. مفعول أکسی

د. فاعل أکسی

۵- علت نصب «الجبال» و «بیوتا» در آیه شریفه «تَنحِتُونَ الجبالَ بیوتا» به ترتیب چیست؟ ص ۲۴۶ س ۱۴

۰/۵

الف. مفعول به - تمیز

ب. مفعول به - حال

ج. حال - مفعول به

د. تمیز - مفعول به

۶- جمله «یبکون» در آیه مبارکه «و جاؤوا أباهم عشاءً یبکون» چه نقشی دارد؟ ص ۲۴۱ س ۳

۰/۵

الف. جمله وصفیه

ب. جمله مستأنفه

ج. جمله معترضه

د. جمله حالیه

۷- نوع استثناء و اعراب «غیر» را در جملات زیر معین کنید. ص ۲۸۶ - ۱/۵ نمره

۱/۵

الف) «لا أتبع غیر الحق»: جواب: مفرغ - منصوب

ب) «الانسان فی ضرر غیر الذین آمنوا»: جواب: متصل - منصوب

ج) «الشعراء محبوبون غیر غزلیاتهم المجونیه»: جواب: منقطع - منصوب

۸- سه مورد از وجوه ترکیبی «اخواک» در عبارت «نعم الرجالن أخواک» را بنویسید. ص ۲۷۹ - ۱/۵ نمره

۱/۵

جواب: (۱) مبتدای مؤخر (۲) خبر برای مبتدای محذوف (۳) مبتدا برای خبر محذوف (۴) بدل از الرجالن

۹- با توجه به آیه شریفه «ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ» به سؤالات زیر پاسخ دهید. ص ۲۴۷ س ۶ - ۲ نمره

۲

الف) نقش «کر تین» و عامل آن را مشخص کنید. جواب: مفعول مطلق - ارجع

ب) علت نصب «خاسئاً» چیست؟ عامل آن را نیز مشخص کنید. جواب: حال - ینقلب

۱۰- حکم عاطفه بودن «واو» در موارد زیر چیست؟ چرا؟ ص ۲۳۴ و ۲۳۵ - ۲ نمره

۲

الف) جاء زید و عمرو بعدہ: جواب: واجب است عاطفه باشد چون ظرف «بعده» با معنای «معیت» سازگاری ندارد.

ب) سافرت و اخوک: جواب: ممتنع است. زیرا در صورتی که معطوف علیه ضمیر متصل مرفوعی باشد لازم است قبل از عطف به واسطه ضمیر منفصل مرفوعی

تأکید شود.

۱۱- علت نصب کلمات مشخص شده را بنویسید. ص ۲۲۶ و ۲۳۱ و ۲۳۶ - ۲ نمره

۲

الف) «إِنَّمَا تُوفُونَ أَجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» (ال عمران: ۱۸۵): جواب: مفعول به

ب) وَقَفْتُ تِلْكَ النَّاحِيَةَ: جواب: مفعول فيه

ج) «لَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشِيَةَ إِمْلَاقٍ»: جواب: مفعول له

د) «يَا أَدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ» (بقره: ۳۵): جواب: مفعول فيه

۱۲- «تمییز منقول» و «غیر منقول» را با ذکر مثالی برای هر یک توضیح دهید. ص ۲۶۱ س ۱ - ۲ نمره

۲

جواب: تمییز منقول: تمییزی است که می توان آن را به ترکیبی بر گرداند که در آن ترکیب، فاعل یا مفعول واقع شود. مانند: فاض الائناء ماءً که می شود فاض ماء الائناء

تمییز غیر منقول: تمییزی است که قابلیت مذکور را ندارد. مانند: «لله دره فارساً»

۱۳- علت نادرست بودن جملات زیر را بنویسید. (با توجه به استعمال افعال تفضیل) ص ۲۷۳ - ۲ نمره

۲

الف) الرجال الأفضل من الأسد: جواب: افعال تفضیل در صورتی که مقرون به «مین» باشد «ال» نمی گیرد و بالعکس.

ب) أنت افضل ممن؟ جواب: «ممن» صدارت طلب است و باید مقدم باشد.

ج) زيد أطمع امرأة: جواب: مضاف الیه «اطمع» باید از جنس «مفضل» باشد.

د) زيد أموت من عمرو: جواب: از فعل «مات» افعال تفضیل ساخته نمی شود.

۱۴- عبارت «إن الحال لا تأتي عن المضاف إليه إلا في موارد. منها إذا كان المضاف كجزء من المضاف إليه في صحة الاستغناء بالمضاف

۲

إليه عنه» را توضیح دهید. ص ۲۴۴ - ۲ نمره

جواب: یکی از مواردی که مضاف الیه «ذو الحال» واقع می شود موردی است که مضاف مانند جزئی از مضاف الیه باشد بگونه ای که با وجود مضاف الیه از مضاف

بی نیاز شویم.

۱۵- چرا نصب «مفعول له» در موارد زیر صحیح نیست؟ ص ۲۲۶ س ۱۲ - ۲ نمره

۲

الف) «جنتک الیوم لإکرامی ایاک غداً»:

جواب: زیرا زمان مصدر (اکرام) با زمان عامل (جنتک) متحد نمی باشد.

ب) «أکرمته لإکرامه ایی»:

جواب: زیرا فاعل مصدر «اکرامه» با فاعل عامل «أکرمته» متحد نیست.

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نیم‌سال اول ۹۳-۹۲

پایه چهارم ۵ ساله
پایه پنجم ۷ ساله

مهر مدرسه

کلاس	۲۹۲۱/۰۵
تاریخ	۱۳۹۲/۱۰/۱۸
موضوع	نحو عالی ۳
کتاب	مبایء العربیة ج ۴
موضوع	از ابتدای میحت استفاده تا پایان منصوبات (ص ۲۹۷-۲۱۳)

ردیف		
نام برگزینی	نمره	وقت برگزینی
نام و نام خانوادگی	نمره	وقت برگزینی
نام و نام خانوادگی	نمره	وقت برگزینی

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد فکلی: مدرسه: شهرستان: استان:

۱- «ترخیم» در کدام منادی صحیح است؟ ص ۲۲۱

- الف. یا موالی
ب. یا شعیب
ج. یا عبد الله
د. یا قائم

۰/۵

۲- عاطفه بودن «او» در کدام مورد واجب است؟ ص ۲۳۴ و ۲۳۵

- الف. سلّمت علیه و اخوته.
ب. سافر اخوک و الصبح.
ج. کن أنت و الصديق كالأخ.
د. رأیت سعيداً و الحسن بعده.

۰/۵

۳- در کدام مورد استعمال «جمله حالیه» صحیح است؟ ص ۲۴۹ و ۲۵۰
[به دلیل مشخص بودن گزینه صحیح در بر گه سوالات، این سوال حذف می‌باشد.]

- الف. جاء عمرو و ما طلعت الشمس.
ب. زرتک و ما أخاف منك شراً.
ج. جاء زيد و طلع الفجر.
د. رأیت زیداً هو راكب.

حذف

۴- «تمییز» منقول از «فاعل» را معین نمایید. ص ۲۶۰ و ۲۶۱

- الف. عندی رطل زیناً.
ب. کفی بالموت واعظاً.
ج. زيد أرجح منك عقلاً.
د. حصدنا الأرض قمحاً.

۰/۵

۵- کدام گزینه در مورد «أفعل تفضیل» صحیح است؟ ص ۲۷۴

- الف. إذا كان دالاً على «بغض» عدی ب «اللام» إلى ما هو فاعل فی المعنی.
ب. إذا كان دالاً على «حب» عدی ب «إلى» إلى ما هو مفعول فی المعنی.
ج. إذا كان دالاً على غیر ما تقدم عدی ب «فی».
د. إذا كان دالاً على «علم» عدی ب «الباء».

۰/۵

۶- اعراب مستثنی به «لا سیما» در کدام مورد نادرست می‌باشد؟ ص ۲۸۸

- الف. أجاد الخطباء و لا سیما زیداً.
ب. نصرنی الأحباء و لا سیما سعید.
ج. أحب العلوم و لا سیما علم فی الدین.
د. أكرمت القوم و لا سیما رجل فی البستان.

۰/۵

۷- چرا موارد زیر «مندوب» واقع نمی‌شوند؟ ص ۲۱۷

- الف) الذي صلّبه اليهود: جواب: زیرا موصول «ال» دار است.
ب) غلام رجل: جواب: زیرا مضاف إليه نکره است (و نمی‌تواند معنای مضاف را روشن نماید).
ج) أنت: جواب: چون ضمیر جزء معارف مبهم است لذا مندوب واقع نمی‌شود.

۱/۵

۸- چهار مورد از شرایط نصب «مفعول له» را بنویسید. ص ۲۲۶

جواب: ۱. مصدر باشد. ۲. از افعال قلوب باشد. ۳. بیانگر علت وقوع فعل باشد. ۴. با عامل خود از جهت وقت و فاعل متحد باشد. ۵. با عامل خود از جهت لفظ، مخالف باشد.

۹- علت وجوب مجرور شدن «ظرف» را در موارد زیر توضیح دهید. ص ۲۳۰ و ۲۳۱

الف) نَفَحْتُ الْكِتَابَ فِي أُسْبُوعَيْنِ: جواب: زیرا فعل «نَفَحْتُ» از افعالی است که به صورت تدریجی انجام می‌شود.

ب) جَلَسْتُ فِي مَرْمِي زَيْدٍ: جواب: زیرا اسم مکان هم لفظ عامل خود نمی‌باشد لذا جرش واجب است.

ج) يَوْمَ الْخَمِيسِ صُمْتُ فِيهِ: جواب: ظرف به صورت ضمیر آورده شده است (و ضمیر، اشیاء را به اصل خود بر می‌گرداند).

۱۰- قید معین شده در عبارت «الحال وصف نكرة مشتقة واقعة بعد تمام الكلام» را با ذکر مثال توضیح دهید. ص ۲۴۳

جواب: حال، بعد از جمله‌ای واقع می‌شود که از جهت ترکیب کلام، کامل بوده و بی‌نیاز از حال باشد البته در بسیاری از موارد جمله برای اتمام معنی نیازمند به حال می‌باشد مانند: «جاء زيد راکباً» که جمله بدون حال از لحاظ ترکیبی کامل بوده و دارای مسند و مسند إليه می‌باشد اما از جهت معنی، به حال نیاز دارد تا چگونگی آمدن «زید» روشن گردد.

۱۱- «حال جامد» را در موارد زیر به «مشتق» تأویل ببرید. ص ۲۴۵

الف) بَعَثَ الْجَوْخَ ذِرَاعاً بِدِينَارٍ: جواب: مُسَعَّراً

ب) عَلِمْتُ النَّحْوَ بَاباً بَاباً: جواب: مفصلاً

ج) سِيرْتُ مَعَهُ جَنْباً إِلَى جَنْبٍ: جواب: متساندین

۱۲- موارد سه گانه وجوب تقدیم «حال» بر «ذو الحال» را بیان کرده و برای یک مورد مثال بزنید. ص ۲۵۴

جواب: ۱. ذو الحال نکره محض باشد. مانند: رأيت راکباً رجلاً. ۲. ذو الحال محصور باشد. مانند: ما سافر راکباً إلا أبوك. ۳. ذو الحال به ضمیری اضافه شود که مرجع آن به حال تعلق داشته باشد. مانند: جاء يركب الفرس صاحبه. [و مثال‌های مشابه]

۱۳- نقشی «کم» استفهامیه را در موارد زیر بنویسید. ص ۲۶۳ تا ۲۶۵

الف) «قال كم لبثتم في الأرض عدد سنين قالوا لبثنا يوماً أو بعض يوم»: جواب: مفعول فيه

ب) «سل بني إسرائيل كم آتيناهم من آية بينة»: جواب: مفعول دوم «آتينا»

ج) كم تلميذاً ذهب إلى المدرسة يوم الجمعة؟: جواب: مبتدا

د) كم كان أولادك؟: جواب: خبر «كان»

۱۴- نقشی «منصوبات» زیر را بنویسید. ص ۲۷۴ و ۲۷۸

الف) أنت أكسى للفقراء الثياب: جواب: مفعول دوم برای محذوف (تکسوهم)

ب) نعم ربعباً دارنا: جواب: تمییز

۱۵- مقصود از قسمت مشخص شده در عبارت زیر را بیان کنید. ص ۲۷۹

إذا تأخر المخصوص عن الفعل و الفاعل فلک فی إعرابه أربعة أوجه:

جواب: ۱. مخصوص مبتدای مؤخر بوده و جمله قبل از آن خبر مقدم باشد. ۲. مخصوص خبر باشد برای مبتدایی که حذفش واجب است. ۳. مخصوص مبتدایی باشد که خبرش حذف شده است. ۴. مخصوص بدل از فاعل باشد.

۱۶- نوع «استثناء» و اعراب «مستثنی» در موارد زیر چیست؟ ص ۲۹۰

الف) «لم يلبثوا إلا ساعة من النهار»: جواب: مفرغ - نصب

ب) «ما كان قولهم إلا أن قالوا ربنا»: جواب: مفرغ - رفع

ج) ما اشتريت دار زيد إلا سيارة: جواب: منقطع - نصب

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

شهریور سال تحصیلی ۹۲-۹۱

پایه چهارم ۵ ساله
پایه پنجم ۷ ساله

مهر مدرسه

کلاس	۲۹۱۳/۰۵
تاریخ	۱۳۹۲/۶/۱۰
موضوع	نحو عالی ۳
موضوع	مبایدهای عربیة ج ۴
موضوع	از ابتدای مبحث استغاثه تا پایان منصوبات (ص ۲۹۷-۲۱۳)

ردیف:		
نام برگزیده:	نمره:	مکان تکمیل:
۸ صبح	۲۰	۹۰ دقیقه
موسسه تخصصی زبان	مهر مدرسه	مهر مدرسه
موسسه تخصصی زبان	مهر مدرسه	مهر مدرسه

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: در سطح: شهرتان: استان:

۰/۵

۱- گزینه صحیح در باب «استغاثه» را معین کنید. ص ۲۱۴ تا ۲۱۶

الف. یَجُوزُ جَرُّ الْمُسْتَغَاثِ بِغَيْرِ اللَّامِ وَ تَرْخِيمُهُ. ص ۲۱۴ س ۶

ب. الاستغاثة هی نداء المتفجّع علیه او المتوجّع منه أو له. ص ۲۱۶ س ۴

ج. کُلُّ مَا تُعْجَبُ مِنْ صِفَتِهِ یَجْرَى مَجْرَى الْمُسْتَغَاثِ فِي كُلِّ أَحْوَالِهِ. ص ۲۱۵ س ۱

د. المُسْتَغَاثُ لَهُ مَخْفُوضٌ بِ«لَامٍ» مَفْتُوحَةٍ وَ الْمُسْتَغَاثُ بِ«لَامٍ» مَكْسُورَةٍ. ص ۲۱۴ س ۱۴-۱۲

۰/۵

۲- «ترخیم» در کدام مورد، صحیح است؟ ص ۲۲۱

الف. یا عَبْدَ الشَّمْسِ

ب. یا مُسَلِّمَةً

ج. یا زَيْدٌ

د. وَا یُوسُفَا

۰/۵

۳- آمدن حال از «مضاف إلیه» در کدام مثال صحیح است؟ ص ۲۴۴ س ۱۰

الف. یُفْهَمُ کَلَامُکَ مَبْتَسِماً.

ب. رَأَيْتُ غَلامَ هِنْدٍ عَالِماً.

ج. جَاءَتْ امْرَأَةٌ زَيْدٍ غَضَبَانَ.

د. أَذْهَبُ إِلَيْهِمْ عَنْ قُلُوبِهِمْ مُتَّصِرِينَ.

۰/۵

۴- مثال «تمییز نسبت» را معین کنید. ص ۲۶۰ تا ۲۶۲

الف. ما لَنَا بِمِثْلِکَ رَجُلًا.

ب. اشْتَرَيْتُ مَنُونِينَ قَمْحًا.

ج. زَيْدٌ مَشْهُورٌ أَخُوهُ فِقْهًا.

د. ما فی السَّمَاءِ قَدْرٌ رَاحَةٍ سَحَابًا.

۰/۵

۵- در عبارت «الأسْتَادُ أَعْرَفُ مِنْکَ ... تَوْجِیهِ الْمَسْأَلِ» کلمه «توجیه» با کدام حرف مجرور می شود؟ ص ۲۷۶

الف. «باء» و «لام»

ب. «لام» و «الی»

ج. فقط «لام»

د. فقط «باء»

۰/۵

۶- اعراب «غیر» در عبارت «هَلْ یَتَکَلَّمُ مِنَ النَّاسِ غَیْرِ الْأَدْبَاءِ» چیست؟ ص ۲۹۱

الف. فقط رفع

ب. فقط نصب

ج. نصب و جر

د. رفع و نصب

۱/۵

۷- چرا نصب «مفعول له» در مثال های زیر صحیح نیست؟ ص ۲۲۶ - ۱/۵ نمره

الف) «لَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَکُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ»: جواب: زیرا مصدر از مصادر افعال قلوب (باطنی) نیست.

ب) «جِئْتُکَ الْیَوْمَ لِإِکْرَامِی إِيَّاکَ غَدًا»: جواب: زیرا مصدر در زمان تحقق عاملش واقع نشده است.

ج) «أَنْفَقْتَهُ لِإِکْرَامِی إِيَّاکَ»: جواب: زیرا فاعل مصدر با فاعل عامل متحد نمی باشند.

جواب: ۱. زمانی که اسم واقع بعد از افعال تفضیل در معنا فاعل باشد مانند أنت أَكْثَرُ علماً: أى كَثُرَ عِلْمُكَ.
۲. زمانی که افعال تفضیل به اسم دیگری اضافه شده باشد مانند أنت اكرم الناس رجلاً.

۹- چرا مجرور شدن «ظرف» در مثال‌های زیر واجب است؟ ص ۲۳۰ - ۱/۵ نمره

الف) نَفَحْتُ الْكِتَابَ فِي أُسْبُوعَيْنِ. جواب: فعل موجود در جمله به صورت تدریجی انجام شده است.

ب) قَعَدْتُ فِي مَقْتَلِ زَيْدٍ. جواب: «مَقْتَلُ» اسم مکان (مصوغ از مصدر) بوده ولی با عامل (قعدت) هم‌ریشه نیست.

ج) نُمْتُ فِي الدَّارِ. جواب: «الدَّارُ» ظرف مکان محدود است.

۱۰- چرا «عطف» در مثال‌های زیر صحیح نیست؟ (توضیح دهید). ص ۲۳۵ - ۲ نمره

الف) سافرت و زیداً: جواب: زیرا عطف نمودن بر ضمیر متصل بدون تأکید بواسطه ضمیر منفصل و یا ایجاد فاصله بین حرف عطف و معطوف علیه، صحیح نمی‌باشد.

ب) سلمت علیه يوم الخميس و اخوته: جواب: زیرا عطف کردن بر ضمیر مجروری بدون تکرار حرف جر صحیح نیست. هر چند بین حرف جر و ضمیر، فاصله شود.

۱۱- «ذوالحال» و «عامل» حال را در عبارت‌های زیر مشخص کنید. ص ۲۵۱ تا ۲۵۶ - ۲ نمره

الف) زید أفصح الناس خطيباً: جواب: عامل: «أفصح» - ذوالحال: «هو» مستتر در «أفصح»

ب) اقترب الناس حسابهم و هم في غفلة معرضون: جواب: عامل: «اقترب» - ذوالحال: «الناس» یا (عامل: «حساب» - ذوالحال: «هم»)

ج) زید ابوك مشفقاً: جواب: عامل: «أعرفه» محذوف - ذوالحال: «ه»

د) کیف عاد اخوك: جواب: عامل: «عاد» - ذوالحال: «اخوك»

۱۲- در چه مواردی «جامد غیر مؤول به مشتق» حال واقع می‌شود؟ (چهار مورد را با ذکر مثال بنویسید). ص ۲۴۶ - ۲ نمره

جواب: الف. زمانی که برای حال، صفت آورده شود. مانند: «فتمتل لها بشراً سوياً»

ب. در صورتی که حال بر عدد دلالت نماید. مانند: «جاء وقت الأُنس أربعة أيام»

ج. زمانی که نوع صاحبش باشد (یعنی بیانگر جنس ذوالحال باشد). مانند: «اشتریت الساعة فضة»

د. اگر حال متفرع بر ذوالحال باشد. مانند: «تصوغون الحديد سبواً» (دو مورد دیگر در کتاب آمده است).

۱۳- نقش «گم» را در عبارات زیر معین کنید. ص ۲۶۳ پاراگراف آخر و ص ۲۶۴ - ۲ نمره

الف) گم تلمیذاً جلس فی المسجد؟

جواب: مبتدا

ب) گم یوماً صنمت؟

جواب: مفعول فیه

ج) گم کانت جواریک؟

جواب: خبر «کانت»

د) گم مجلّة حررت؟

جواب: مفعول به

۱۴- وجوه محتمل ترکیب «زید» در جمله «نعم الرجل زید» را بنویسید. (۴ مورد) ص ۲۷۹ - ۲ نمره

جواب: ۱. مبتدای مؤخر. ۲. خبر برای مبتدای واجب الحذف («هو» یا «الممدوح»). ۳. مبتدا برای خبر محذوف (الممدوح). ۴. بدل از فاعل.

۱۵- با توجه به جدول زیر، نوع «استثناء» و اعراب «مستثنی» را کاملاً معین کنید. ص ۲۸۵ - ۲ نمره

عبارت	نوع استثناء	اعراب مستثنی
حضر القوم الا مواثبهم	منقطع	منصوب
هل يرحم العبد الا مولی	مفرغ	مرفوع
لا يعاقب الله الناس الا بالبرار	متصل غیر موجب	منصوب
لا اتبع غير الحق	مفرغ	مجرور

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نیمسال دوم ۹۲-۹۱
پایه چهارم روزهای بهمن

مهر مدرسه

کتابخانه	۲۹۱۲/۱۳
کلاس	۱۳۹۲/۳/۲۸
موضوع	نحو عالی ۳
کتاب	مبایده العربیه جلد چهارم
موضوع	از ابتدای مبحث استغاثه تا پایان منصوبات (ص ۲۹۷-۲۱۳)

ردیف:		
ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۲۰	مدت: ۹۰ دقیقه
شماره نام مستطی اول	نمره عدد	نمره درصد
شماره نام مستطی دوم	نمره عدد	نمره درصد

نام و نام خانوادگی: کد ملی: مدرسه: شهرستان: استان:

۱- حذف «حرف نداء» در کدام منادی جائز است؟ ص ۲۱۳ و ۲۱۵ و ۲۱۶

- الف. مندوب
 ب. حقیقی
 ج. مستغاث
 د. تعجیبی

۰/۵

۲- «ترخیم» در کدام مورد جائز است؟ ص ۲۲۰

- الف. مستغاث
 ب. مرکب اضافی
 ج. مرکب مزجی
 د. مرکب اسنادی

۰/۵

۳- کدام یک از مفاعیل در جواب «لِمَ» واقع می شود؟ ص ۲۲۵

- الف. مفعول له
 ب. مفعول به
 ج. مفعول فیه
 د. مفعول مطلق

۰/۵

۴- نقش «مقعد» در عبارت «هو منی مقعد القابله» چیست؟ ص ۲۳۰

- الف. خبر
 ب. مبتدا
 ج. مفعول به
 د. مفعول فیه

۰/۵

۵- کدام یک از مفاعیل بر عامل خود مقدم نمی شود؟ ص ۲۳۴

- الف. مفعول معه
 ب. مفعول مطلق
 ج. مفعول فیه
 د. مفعول به

۰/۵

۶- علت نصب «عشاء» و جمله «یبکون» در آیه «جاؤوا أباهم عشاءً یبکون» (یوسف: ۱۷) به ترتیب چیست؟ ص ۲۴۱

- الف. ظرف، صفت
 ب. ظرف، حال
 ج. مفعول به، حال
 د. مفعول به، صفت

۰/۵

۷- عبارت «یشتترط فی المصدر حتی یصح نصبه مفعولاً لاجله أن یکون مشارکاً لعامله فی الوقت و الفاعل» را در قالب مثال توضیح دهید.

(ترجمه کافی نیست) ص ۲۲۶ - ۲ نمره

۲

جواب: برای این که مصدر بتواند بنابر مفعول له منصوب شود باید با عامل خود اتحاد زمانی و فاعلی داشته باشد مانند ضربته تأدیبا که زمان ضرب و تأدیب یکی است و همچنین فاعل تأدیب و ضربته یکی است. (متکلم)

۸- ظرف «متصرف» و «غیر متصرف» را با ذکر مثال شرح دهید. ص ۲۳۱-۲ نمره

۲

جواب: ظرفی که بتواند از ظرفیت خارج شده و نقش‌های دیگری چون مبتدا و فاعل و... قبول کند ظرف متصرف نامیده می‌شود مثلاً یوم در جثت یوم الجمعة ظرف متصرف است چون در جملات دیگر می‌تواند مثلاً مبتدا واقع شود ولی ظرفی که هیچ وقت از ظرفیت خارج نشود یا فقط مجرور به حرف جر واقع شود ظرف غیر متصرف نامیده می‌شود مانند لدی

۹- نقش «إخوة» در عبارت «مررتُ بک و إخوتک» چیست؟ چرا عطف آن جائز نیست؟ ص ۲۳۵-۱/۵ نمره

۱/۵

جواب: مفعول معه - چون عطف بر ضمیر متصل مجروری بدون اعاده حرف جر جائز نیست.

۱۰- با توجه به عبارت «تأتی الحال لازمة علی خلاف حکمها و ذلك یكون فی الجامدة الّتی لا تُؤوّل بالمُشتقّ أو إذا کانت مؤکّدة لِعاملها أو لمضمون الجملة الّتی قبلها» به سؤالات زیر پاسخ دهید: ص ۲۴۶-۲ نمره

۲

الف) مقصود از «حال لازمه» چیست؟

جواب: حالی که موقت نبوده بلکه همیشه همراه ذوالحال است.

ب) برای هر یک از اقسام سه گانه آن مثال بزنید.

جواب: ۱. جامدی که تاویل به مشتق نرود مانند تنحتون الجبال بیوتاً ۲. تأکید کننده عامل حال مانند ولی زید مدبراً ۳. تأکید کننده مضمون جمله ماقبل، مانند هذا اخوک عطوفاً

۱۱- با توجه به آیه شریفه زیر به سؤالات پاسخ دهید. ص ۲۴۷-۲ نمره

۲

«ارجع البصر کرتین ینقلب الیک البصرُ خاسئاً و هو حسیر» (ملک: ۴)

الف) نقش «کرتین» و «خاسئاً» چیست؟

جواب: کرتین مفعول مطلق و خاسئاً حال است. (۱ نمره)

ب) جمله های «ینقلب» و «هو حسیر» چه نقشی دارند؟

جواب: جمله ینقلب جواب برای شرط محذوف و جمله هو حسیر جمله حالیه است. (۱ نمره)

۱۲- نوع «تمییز» و «عامل» آن را در مثال‌های زیر معین کنید. ص ۲۶۱ و ۲۶۵-۲ نمره

۲

الف) «کم دیناراً أنفقت فی سبیل الله»:

جواب: تمییز ذات - عامل «کم»

ب) «الله درّه فارساً»:

جواب: تمییز نسبت - عامل «درّه»

ج) «سبعلمون من هو شر مکاناً»:

جواب: تمییز نسبت - عامل «شر»

د) «إن تستغفر لهم سبعین مرة فلن یغفر الله لهم»:

جواب: تمییز ذات - عامل «سبعین»

۱۳- حکم اقتران افعال تفضیل با «من» در مثال‌های زیر چیست؟ توضیح دهید. ص ۲۷۲-۱/۵ نمره

۱/۵

الف) «زید أعقل الناس من أن یکذب»:

جواب: جائز است زیرا «من» برای تفضیل نیست چون مقصود، تفضیل زید بر کذب نیست بلکه مراد بعد و دوری زید از کذب می‌باشد.

ب) «عمرو أحسن القوم من خالد»:

جواب: ممتنع است زیرا «من» برای تفضیل بوده لذا با اضافه شدن افعال تفضیل جمع نمی‌شود.

۱۴- نقش ترکیبی کلمات مشخص شده را بنویسید. (وجه مشهور) ص ۲۷۸ و ۲۷۹-۲ نمره

۲

الف) «نعم ربعا دارنا»:

جواب: «ربعا»: تمییز - «دارنا»: خبر برای مبتدای محذوف (یا مبتدای مؤخر)

ب) «حبذا زید دارساً»:

جواب: «ذا»: فاعل - «دارساً»: حال از زید

۱۵- نوع «استثناء» و وجوه اعراب «مستثنی» را در مثال‌های زیر مشخص کنید. ص ۲۸۵ تا ۲۹۲-۲ نمره

۲

الف) «کل الذنوب مغفورة سوی عقوق أهل دعوتک»

جواب: استثنای متصل و مستثنی مجرور

ب) «ضربت القوم حاشا الامیر»

جواب: استثنای متصل و مستثنی منصوب یا مجرور

ج) «هل هذا إلا البشر»

جواب: مفرغ - مرفوع

د) «مالی إلا کلام الحق کلام»

جواب: متصل - منصوب